

ΘΑ ΑΝΑΜΑΡΜΑΡΩΘΗ ΤΟ ΘΕΑΤΡΟΝ ΗΡΩΔΟΥ ΑΤΤΙΚΟΥ

Διά να ὀργανοῦνται τακτικὰ ὑπὸ τοῦ θιάσου τοῦ Βασιλικοῦ Θεάτρου παραστάσεις ἀρχαίων τραγωδιῶν

ΠΩΣ ΗΤΟ ΤΟ ΘΕΑΤΡΟΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ

Ἔχουν γραφῆ τόσα πολλὰ γιὰ τὰς παραστάσεις τῆς «Ἡλέκτρας» στὸ θέατρο «Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ», ὥστε νὰ μὴ εἶνε δυνατό ν' ἀπασχοληθοῦμε ἄλλη μιὰ φορά μ' αὐτές. Οἱ ἀναγνώσται τοῦ «Ἔργου» γνωρίζουν ὅτι ὑπῆρξαν πολλοὶ ποὺ ἐθεώρησαν τὴν παράστασι ἕνα ἀληθινὸ θαῦμα. Δικαίωμά τους. Ὅτι ὑπῆρξαν καὶ ἄλλοι ποὺ θρήσκον χιλιάδες ψεγάδια. Δικαίωμά τους ἐπίσης. Ἡ ἀλήθεια, φυσικὰ, βρίσκεται πάντοτε στὸ μέσο. Ἄν ὑπῆρχε ἡ συστηματοποιημένη παράδοσις δὲν θὰ ὑπῆρχε λόγος νὰ μιλεῖ κανεὶς γιὰ θαύματα. Ἄφου ὅμως δὲν ὑπάρχει, ἡ προσπάθεια τοῦ Βασιλικοῦ Θεάτρου εἶνε ἀξιοθαύμαστη, ὅπως ὑπῆρξε ἀξιοθαύμαστη καὶ ἡ προσπάθεια τοῦ ζεύγους Σικελιανοῦ στὰ 1927 καὶ στὰ 1930 στοὺς Δελφούς. Καὶ οἱ δελφικὲς παραστάσεις εἶχαν τὶς ἀτέλειές τους, ὅπως καὶ

ποὺ τὸ ἔκτισε ἦτον ἐπιφανὴς σοφιστὴς ἀπὸ τὸν Μακρῶνα τῆς Ἀττικῆς καὶ ἔζησε ἀπὸ τὸ 101—178 μ. Χ. Τὸ ὄνομά του ἦταν Λιθέριος Κλαύδιος, ἔκτισε δὲ τὸ θέατρον στὰ 161 μ. Χ. στὴ μνήμη τῆς συζύγου του Ἀσπασίας Ἀννίας Ρηγίλλης, εὐγενοῦς Ρωμαίας, γι' αὐτὸ δὲ λέγεται καὶ Ὡδεῖον ἐπὶ Ρηγίλλης.

Ἐπὶ τουρκοκρατίας ὄλον τὸ θέατρο, ὅπως καὶ τὰ ἀερεῖ, ἦταν σκεπασμένο ἀπὸ χῶματα καὶ πέτρες καὶ ἀποτελοῦσε πολεμικὸ συγκρότημα, τὸν περίφημο σερπέντζε. Ὁ Γάλλος ὁμοῦ φιλέλληνας Φαβιέρος, κατῶρθωσε νὰ παραδιάσῃ τὸν τουρκικὸ κλοιὸ καὶ νὰ μῆσθῃ στὴν Ἀκρόπολι γιὰ νὰ τροφοδοτήσῃ τὴν πολιορκημένη ἐλληνικὴ φρουρὰ στίς 17 Δεκεμβρίου (;) 1826 ὅπως ἀναφέρει ἡ ἐντυχιισμένη μαρμάρινη πλάξ.

«Κατακεχωσμένον» τὸ θέατρον Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ ἔμεινε ὡς τὰ 1848, τὸν χρόνον ὁμοῦ αὐτὸν ἀρχισαν οἱ ἀνασκαφές ποὺ ἐξηκολούθησαν ὡς τὰ 1858 ἀπὸ τὴν ἀρχαιολογικὴν ἐταιρίαν. Ἀπὸ τότε ἔχει τὴν μορφή ποὺ βλέπουμε καὶ σήμερα νῆχθ.

Στὴν ἀρχαιότητα ἡ εἴσοδος, μεσημερινή, εἶχε τρεῖς πόρτες, ἦταν θολωτὴ, στηριζόταν στὴν σκηνὴ ποὺ εἶχε μήκος 40 μέτρων. Τώρα δυστυχῶς ἡ εἴσοδος εἶνε κατεστραμμένη. Ἡ πρόσοψις μέσα στὸ κοῖλο (92 μέτρων) ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο ὀρόφους καὶ μέρος αὐτῆς ἀπὸ τρεῖς, μὲ ζυλίνη στέγη. Εἶχε δύο παρόδους δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ποὺ ἐπικοινωνοῦσαν μὲ δωμάτια δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ. Τὸ σύνολον εἶχε τὸν τύπον τῶν ρωμαϊκῶν θεάτρων. Ἡ σκηνὴ εἶχε διαστάσεις 35.40 X 1.10 μέτρα καὶ εἶχε δύο ὀρόφους, ἡ ὀρχήστρα 18.80 X 12 μ. εἶχε λοξὴν πλακόστρωσις ἀπὸ λευκὸ καὶ μαῦρο λίθου τῆς Καρύστου ποὺ διατηρεῖται καὶ σήμερα καὶ ὀλόγυρα ὀδραγωγείον. Τὸ κοῖλον εἶχε διάμετρον 76 μέτρων, διαζώματα, κερκίδες καὶ περίπατον στὸ ἐπάνω μέρος. Αἱ 32 σειραὶ ἐδωλίων περιελάμβανον 5.000 θέσις. Στὰ Β. Δ. ὑπῆρχε τὸ μνημεῖο τοῦ Νικίου ποὺ ἱδρύθη στὰ 319 π. Χ. (14 X 17 μ.) μὲ πρόναον ἀπὸ ἐξῆ κολῶνες καὶ ποὺ κατεστράφη ἀργότερον. Τὸ ὄλον θέατρον ἦταν διακοσμημένον μὲ κόγχες καὶ μὲ ἀγάλματα.

Τί μένει σήμερα τὸ ξεύρομεν ὄλοι πολὺ καλά. Μέρος τῶν κερκίδων, μέρος τῶν τοίχων, μέρος δηλαδὴ τοῦ συνόλου. Ἄρκετὸ ὁμοῦ γιὰ νὰ δίνωνται παραστάσεις καὶ γιὰ νὰ γεννηθῇ ἡ ἰδέα τῆς ἐπισκευῆς. Ἐπισκευὴ ὁμοῦ ἡ ἀναμάρμαρωσις; Εἶνε γνωστὸ τὸ παλὸ ζήτημα. Πρέπει νὰ ἐπισκευάζωνται τὰ ἀρχαῖα μνημεῖα; Οἱ αἰσθητικοὶ ἐκεῖνο ποὺ θρῖσκουν, κυρίως στὰ ἀρχαῖα μνημεῖα, εἶνε ὅ,τι ὀνομάζον γοητεία τῶν ἐρειπίων. Δὲν μποροῦν νὰ φαντασθοῦν ὅτι μποροῦν νὰ χρησιμοποιηθοῦν τὰ πεσμένα χάμου μέρη τοῦ κτιρίου γιὰ τὴν ἀναστύλωσις ἢ ἐπισκευή. Ἰσχυρίζονται πὼς θὰ χάσῃ σὲ ἀξία τὸ κτίριον ἂν καὶ ἡ ἀναστήλωσις τοῦ Παρθενῶνος ἔδειξε ὅτι δὲν ἔχουν δίκην. Καὶ ὁ ἰσχυρισμὸς αὐτὸς τῶν αἰσθητικῶν ἀκούσθηκε ἐξ ἀφορμῆς τῶν παραστάσεων τῆς «Ἡλέκτρας» καὶ τῆς κοινολογήσεως τῶν σκοπῶν τοῦ Βασιλικοῦ Θεάτρου. Ἀπὸ τὴ συζητήσι ὁμοῦ ποὺ ἀκολούθησε προέκυψε ὅτι σκοπὸς μοναδικὸς τοῦ Βασιλικοῦ Θεάτρου εἶνε ν' ἀποκαταστήσῃ τὰ κατεστραμμένα ἐδῶλια τῶν κερκίδων τοῦ θεάτρου Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ, μὲ τὸν ἴδιον Πωρινὸ Πειραϊκὸ λίθον, ἀπὸ

Ἡ πρωταγωνίστρια τοῦ Ἐθνικοῦ Θεάτρου κ. Κατίνα Παζινοῦ εἰς τὸν ρόλον τῆς «Ἡλέκτρας».

οἱ παραστάσεις τῆς «Ἡλέκτρας» γιὰτὶ εἶνε ἀπλῶς, προσπάθειες ποὺ ὄταν κάποτε θὰ συστηματοποιηθοῦν, θὰ εἶνε

οι παραστάσεις της «Ηλέκτρας» γιατί είναι απλώς, πρωτοπάθειες που όταν κάποτε θα συστηματοποιηθούν, θα είναι ή τελειότερα απόδοσις του αρχαίου δράματος. Συντρέχουν σ' αυτό πλείστοι λόγοι.

Όλα αυτά, βέβαια, αποτελούν θεμέλια για την ύπαρξη συστηματοποιημένης προσπάθειας και στο τέλος λαμπράς απόδοσης του αρχαίου θεάτρου. Και αντί να μιλούμε για θαύματα, ή για άποτυχίες, καλύτερα θάταν να ένισχύσαμε μ' όλη μας την δύναμη την προσπάθειαν του Βασιλικού Θεάτρου, για να συνεχίση ό,τι υπό καλούς είνωνους αρχίζει. Κι' όταν περάσουν καμμιά δεκαριά χρόνια, τότε μπορούμε νάμαστε περισσότερο ή λιγώτερο απαιτητικοί. 'Επί του παρόντος ως βλέπουμε μόνο προσπάθειες για νάμαστε ευχαριστημένοι.

Και ή μὲν «Ηλέκτρα» έδόθη όπως έδόθη. 'Εξ άφωρμής όμως της «Ηλέκτρας» έδημιουργήθη σειρά όλη ζητημάτων. Το Βασιλικόν Θέατρον στον περυσινό του άπολογισμό περιέλαθε και το σχέδιο ενός έργου, ή πραγματοποίησης του οποίου και χρήματα πολλά θ' απαιτήση και συζητήσεις πολλές θα προκαλέση. Το διοικητικό συμβούλιο άνειρεύθη ν' αναμαρμαρώση και να στεγάση το θέατρο 'Ηρώδου του 'Αττικού, για να δίνονται σ' αυτό σειρά αρχαίων έργων. Προϋπελογίσθη μάλιστα και ή δαπάνη που θα φθάση τα δέκα τουλάχιστον εκατομμύρια. 'Αν έπρόκειτο, βέβαια, ή όροφή να είναι έπιχρυσος όπως στα παλιά χρόνια και με φανώματα από πολύτιμο ξύλο, ή δαπάνη θα ήτο δεκαπλασίως μεγαλειότερα. 'Επρόκειτο όμως απλώς για μια πρόχειρη έπισκευή και θα ίδουμε παρακάτω αν πρέπει να γίνη ή αναμαρμαρώσις. 'Επί του παρόντος ως ίδουμε τί είναι το αρχαίον τουτο έρείπιον και γιατί λέγεται θέατρον 'Ηρώδου του 'Αττικού. 'Ο άνθρω-

κατεστραμμένα έδώλια των κερκίδων του θεάτρου 'Ηρώδου του 'Αττικού, με τον ίδιο Πωρινό Πειραϊκό λίθο, από τον όποιον είναι κατασκευασμένο όλο το θέατρο, για να δίνεται κατόπιν σειρά όλη σε ώρισμένη περίοδο κάθε χρόνο, αρχαίων δραμάτων.

'Αν έχουν δίκην υποθέτω πως απέδειξε ό ένθουσιασμός που προεκληθή σ' όλον τον κόσμο από τις Δελφικές παραστάσεις και από τις παραστάσεις της «Ηλέκτρας».

Μία ώραιότητα σκηνή από το έργον «Χονολουλου», που έγύρισεν ό σκηνοθέτης Βάν Ντάικ εις τα νησιά του Ειρηνικού με πρωταγωνιστάς ιθαγενείς.